CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

- Title – रघुवंश
- Accession No – Title –
- Accession No –
- Folio No/ Pages – 7 / पृ० 13
- Lines-
- Size
- Substance Paper –
- Script Devanagari – देवनागरी
- Language – संस्कृत
- Period –
- Beginning – श्री गणेशाय नमः। श्री गुरुचरण कमलेभ्यो नमः। वागर्थाविव संपृक्तौ वागर्थ प्रतिपत्तये....।
- End – कालिदासकृतौ रामाभिगमनोनाम त्रयोदशः। श्री गणेशाय नमः। अस्तु प्रमाणप्राह्वशो
- Colophon-
- Illustrations -
- Source -
- Subject - साहित्य
- Revisor -
- Author -
- Remarks- पृष्ठ पूर्ण नहीं / अपूर्ण

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

परमशब्दः सर्वोत्तर
ओम् लक्ष्मीतन्वार्थः ॥

२०॥१

१

पार्वतीपातीति पार्वती पः रमायाः ईश्वरः
रमेश्वरः तौ प॰ २

५ हंकालिदास नामकविः

संपृच्यते उपहासस्य भावः
संपृक्तौ उपहास्यतां तां २ वाक् च अर्थश्च वागर्थौ वागर्थयोः प्रतिपत्ति वागर्थप्रति
पत्तिस्तस्यै वाक्शब्दार्थ सम्यक् ज्ञानार्थं

॥श्रीगणेशाय नमः॥श्रीगुरुचरणकमलेभ्यो नमः॥वागर्थाविव संपृक्तौ वागर्थप्रतिपत्तये॥ज

माता च पिता च पितरौ॥पार्वती च परमेश्वरश्च सूर्यात्प्रभवो यस्य स २ अल्पो विषयो यस्याः सा तर्तुमिच्छु दुःखेन तर्तुमशक्यं

गच्छतीति जगत् तस्य २

गतः पितरौ वंदे पार्वतीपरमेश्वरौ॥१॥क्व सूर्यप्रभवो वंशः क्व चाल्पविषया मतिः॥तितीर्षुर्दुस्तरं प्रज्ञा

मुह्यते मोहः तस्मात् २
उडुपः प्लवः कोल
इत्यमरः॥३॥

उडनः जलात्पातीति उडुपः तेन मंदते मंदः कवीनां यशः कवियशः प्रार्थितुं शीलं यस्य सः १ उच्चैरिति फलेन तेन

मोहादुडुपेनास्मि सागरं॥२॥मंदः कवियशःप्रार्थी गमिष्याम्युपहास्यतां॥प्रांशुलभ्ये फले मोहा

प्रांशुना लभ्यं प्रांशुलभ्यं तस्मिन् उद्बाहुः ...
कोलः ॥३॥

वंशे तेन वंशः ते बाल्मीकादिसूरिभिः
१ क्षांतरे

दुद्बाहुरिव वामनः॥३॥अथवा कृतवाग्द्वारे वंशेस्मिन्पूर्वसूरिभिः॥मणौ वज्रसमुत्कीर्णे सूत्र

स्येवास्ति मे गतिः॥४॥सोहमाजन्मशुद्धानामाफलोदयकर्मणां॥आसमुद्रक्षितीशानामानाकर

१ राम

सर्वोत्कृष्टस्य वामनः इत्यमरः॥ जन्मसः आजन्म जन्मनः शु फलोदयं आ आफलोदयं
शीलेषां आफलोदयकर्म येषां ते
फलोदयकर्मणः तेषां

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

2

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

जवनस्य देशान्यजवनवा
मम पूर्वं वांछितं नीजवनन्याजिना

स्तगर्वितकृष्णसारम् ॥५५॥ तं प्रार्थितं जवनवाजिगतेन राज्ञा तूणीमुखोद्धृतशरेण विशीर्णपंक्ति
तूणीमुखात् उद्धृतः शरः येन
श्यामतां अकरोत्
श्यामीचकार वनमाकुलदृष्टिपातैर्वातेरितोत्पलदलप्रकरैरिवार्द्रैः ॥५६॥ लक्ष्मी
दृष्टिः
प्रकाश
रिवांभः
लक्ष्यीकृतस्य हरिणस्य हरिप्रभावः प्रेक्ष्य स्थितां सहचरीं व्यवधाय देहम् ॥ आकर्णकृष्टमपि कामितया स धन्वी
स्वकीयेन आकर्णे आकृष्ट आकृष्टः आकर्णे कृष्टः तं
रूपादपान् कृपया नेपमनाः
बाणं कृपामृदुमनाः प्रतिसंजहार ॥५७॥ तस्यापरेष्वपि मृगेषु शरान्मुमुक्षोः
प्रत्यावर्त
शिथिलाजाता
त्रासेन भयेन अतिमात्रं चपला
कर्णान्तमेत्य विभिदे निबिडोऽपि मुष्टिः ॥ त्रासातिमात्रचटुलैः स्मरतः सुनेत्रैः प्रौढप्रियानयनवि
त्रासातिमात्रं चपला ते
कठिनः
तेषां मृगाणां नेत्रैः
प्रौढप्रियायाः नयनानां
विभ्रमाने चेष्टितानि

3

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

१०
वं० ९
८६

अश्वतस्य

ममचाग्रिजातानि ॥ ५८ ॥ उत्तस्थुषः सपदि पल्वलपंकमध्यान्मुस्ताप्ररोहकवलावयवानुकीर्णं

ग   प्रकटं   विस्तारयुक्ताभिः

जग्राह सद्रुतवराहकुलस्य मार्गं सुव्यक्तमार्द्रपदपंक्तिभिरायताभिः ॥ ५९ ॥ तं वाहनादवनतो

ईषत्   [illegible]

त्तरकायमीषद्विध्यन्तमुद्धृतसटाः प्रतिहन्तुमीषुः ॥ नात्मानमस्य विविदुः सहसा वराहा

[illegible]   वराहाः   [illegible]

वृक्षेषु विद्धमिषुभिर्जघनाश्रयेषु ॥ ६० ॥ तेनाभिघातरभसस्य विकृष्य पत्री वन्यस्य नेत्र

नेत्रविवरे   देहं   लि

विवरे महिषस्य मुक्तः ॥ निर्भिद्य विग्रहमशोणितलिप्तपुंखस्तं पातयां प्रथममास पपात प

भि

ते प्रथमं महिषं पातया
मास स्वयं बाणः पश्चात्
पपात ।

राम
८६

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

शार्ङ्गेण बाहुल्येन विषाणाभ्यां शृङ्गाभ्यां वर्जितो मः ... पश्चात् १

पश्चात् ॥६१॥ प्रायो विषाणपरिमोक्षलघूत्तमाङ्गान् खड्गांश्चकार नृपतिर्निशितैः क्षुराग्रैः ॥ शृं

गं स दृप्तविनयाधिकृतः परेषामत्युच्छ्रितं न ममृषे न तु दीर्घमायुः ॥६२॥ व्याघ्रानभीरभिमु

कंदराभ्यः ... शिक्षाया विशेषलघुहस्ततया

खोत्पतितान् गुहाभ्यः फुल्लासनाग्रविटपानिव वायुरुग्णान् ॥ शिक्षाविशेषलघुहस्ततया निमे

... कुञ्जे लीनान् जिघांसुः

षात् तूणीचकार शरपूरितवक्त्ररन्ध्रान् ॥६३॥ निर्घातोग्रैः कुञ्जलीनान् जिघांसुर्ज्यानि

वीर्येण पराक्रमेण

र्घोषैः क्षोभयामास सिंहान् ॥ नूनं तेषामभ्यसूयापरोऽभूद् वीर्योदग्रे राजशब्दे मृगेषु ॥

निर्घातवद्उग्रैः ॥

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

डोरु
र० ९
व०
८७

गजानां कुलं गजकुलं गजकुले बद्धः तीव्रो वैरो येषां ते
कुटिलनखाग्रलग्ना कुटिलनखाग्रे लग्नाः मोक्षिताः

॥६४॥ तान्हत्वा गजकुलबद्धतीव्रवैरान्काकुत्स्थः कुटिलनखाग्रलग्नमुक्तान् ॥ आत्मानं रणकृत स्थाने कर्मणां गजानामानृण्यं गतमिव मार्गणैरमंस्त ॥६५॥ चमरान्परितः प्रवर्तिताश्वः क्वचि
कोपादित्या चमरैः
दाकर्णविकृष्टभल्लवर्षी नृपतीनिव तान्वियोज्य सद्यः सितवालव्यजनैर्जगाम शांतिं
॥६६॥ अपि तुरंगसमीपादुत्पतंतं मयूरं न स रुचिरकलापं बाणलक्ष्यीचकार ॥ सपदि गत
मनस्कः चित्रमाल्यानुकीर्णे रतिविगलितबंधे केशपाशे प्रियायाः ॥६७॥ तस्य कर्कश

६

राम
८७

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

८०॥ इत्यपगतेगतघृणः किमयमेवमघस्तीवधस्तवेत्यभिद्रुत्तेविमुधाधिपेन॥ ८१ धारूज्ञासीनव
तःसमुनिर्ययाचेप्रवंपरासुमनुगंतुमनात्मसदारः॥८१॥ प्रज्ञानुगःसपदिसौमित्नेसस
राजासंपाद्यपातककविलुप्तधृतिर्निवृत्तः॥ अंतर्निविष्टपदमात्मविनाशहेतुंशापंदध
ज्ज्वलनमौर्वमिवांबुराशेः॥८२॥ इतिश्री रघुवंशे महाकाव्ये कविकालिदास
कृतौ मृगयावर्णनानाम नवमःसर्गः॥ समाप्तः॥ रामायनमः॥ [illegible]

रक्षतो दशरथस्य

ॐ श्रीगणेशाय नमः नमः सारस्वत्यै ॥ गुरुवे नमः ॥ पृथिवीं शासतस्तस्य पाकशा विडौजापाकशासि नइत्यम

वर्ष

सनतेजसः ॥ किंचिदूनमनूनर्द्धेः शरदामयुतं ययौ ॥ १ ॥ न चोपलेभे पूर्वेषामृणनिर्मोक्षसाध

नं ॥ सुताभिधानं स ज्योतिः सद्यः शोकतमोपहं ॥ २ ॥ अतिष्ठत्प्रत्ययापेक्षसंततिः स चिरं नृपः

द्रपो

॥ प्राङ्मन्थादनभिव्यक्तरत्नोत्पत्तिरिवार्णवः ॥ ३ ॥ ऋष्यशृंगादयस्तस्य संतः संतानकांक्षिणः ॥

आरेभिरे जितात्मानः पुत्रीयामिष्टिमृत्विजः ॥ ४ ॥ तस्मिन्नवसरे देवाः पौलस्त्योपप्लुता हरिं

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

॥ग्रामितनगरुनिंदाघार्त्ताः छायावद्वंपि वांधगाः ॥५॥ जैच प्राप्तुरुदन्ते तेनुतुधे चाँदिपुरुषः ॥ प्रख्या
रख्येयेम्मविवंत्याः कार्यसिद्धेहिलक्षणं ॥६॥ भोगीभोगासनप्सीनंदहशूासंदिचौकस्य ॥ त
न्मणामंट लोदचिंमरिगाघोतितनविग्रहम् ॥७॥ छ्रियः पद्मलिमस्या याः दौमांतरितमेख
ले ॥ वृ केनिक्षिप्त चरणं मैस्त्रीर्णकरपल्लवे ॥८॥ वृकुरुपुंडरीकाद्वंवा ॥ लाहपनिभां स्फुकं ॥
दिवसंशारदंपिवं प्रारंभसुखदर्शनै ॥९॥ प्रामानुलिप्तश्रीवत्सलक्ष्मीर्मुमदपेणं ॥ कौ

9

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

रा॰ २
र॰
वं॰ १॰
५१

स्तुभाख्यमपांसारं बिभ्राणं बृहतोरसा ॥ १० वाहुभिर्विटपाकारैर्दिव्याभरणभूषितैः ॥ आविर्भू
तमपांमध्ये पारिजातमिवापरम् ॥ ११ दैत्यस्त्रीगंडलेखानां मदरागविलोपिभिः हेतिभि
श्चेतनावद्भिरुदीरितजयस्वनं ॥ १२ मुक्तशेषविरोधेन कुलिशव्रणलक्ष्मणा ॥ उपस्थितं प्रां
जलिना विनीतेन गरुत्मता ॥ १३ योगनिद्रांतविशदैः पावनैरवलोकनैः ॥ भृग्वादीननु
गृह्णंतं सौखशायनिकानृषीन् ॥ १४ कुलकम् ॥ प्रणिपत्य सुरास्तस्मै समयित्रे सुरद्वि

10
राम
५१

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

प्रनंगेदव णः

कपिनेतोर पुनंदनेनव्युक्रम्यलक्ष्म[illegible] सुमौमरतोववंदे ॥ ७४ ॥ सौमित्रिणातदनुसंस
सृजेसचैनमुत्थाप्यनम्रशिरसंभृशमालिलिंग ॥ रूढेंद्रजित्प्रहरणव्रणकर्कशेन
क्लिश्यन्निवास्यभुजमध्यमुरःस्थलेन ॥ ७५ ॥ रामाज्ञयाहरिचमूपतयस्तदानीं
कृत्वामनुष्यवपुरारुरुहुर्गजेंद्रान् ॥ तेषुक्षरत्सुबहुधामदवारिधाराः शैलाधि
रोहणसुखान्युपलेभिरेते ॥ ७६ ॥ सानुप्लवःप्रभुरपिक्षणदाचराणांभेजेरथांदश

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

नेदशरथरथेभ्रमतानुद्दिष्टे मायाविकल्परचितैरपियेत्वदीयैर्नस्पृष्टनैत्तुलितकृ
क्तिमर
त्रिमभक्तिशोभा ॥ १७ ॥ प्रहतातो रघुपतिर्विलसत्पताक मध्यात्तकामगतिसा 12
वरूढो विमाने द्वीपान्तनं बुधबृहस्पतियोगदृश्यस्ताराधिपस्तरलविद्युदिवाभ्रकू
टं ॥ १८ ॥ तत्रैश्वरैर्नजगतां प्रलयादिवींवीं य रूपयेन त्रपयेन रुचमभ्रघना द्विवे
दो ॥ नामेनामे पितृसुतां दशकंठ कृष्णा दत्तुधृतां धृ जगतीभरतो ववंदे ॥ १९ ॥ लके

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

स्वरश्रणतिमंगदत्तवृत्तेनवंधयुग्मंचरणयोर्जनकात्मजायाः ज्येष्ठानुवृत्तिजटिलंच
शिरोस्यसाधोरन्योन्यपावनमभूदुभयंसमेत्य ८० श्रोशार्द्धप्रकृतिपुरस्सरेण 13
गत्वाकाकुत्स्थःस्तिमितजवेनपुष्पकेन शत्रुघ्नप्रतिविहितोपकार्यमार्यःसाकेतोप
वनमुदारमध्युवास ८१ इतिश्रीरघुवंशेमहाकाव्येकविकालिदासकृतौ
मामाभिगमनोनामत्रयोदशः ॥ ॐश्रीगणेशायनमः भर्तुप्रणाशाद्यशो

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

14

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

CC-0. Gurukul Kangri University Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA